

Haavind

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Sendes kun per e-post: nve@nve.no

Vår ref.
62199-012 | 51320817v1

Ansvarlig advokat
Jøran Sandvik

Oslo, 27. april 2022

ØYFJELLET VINDKRAFTVERK - OPPFØLGING AV MTA-PLAN - AVBØTENDE TILTAK FOR Å SIKRE FLYTTING AV REIN TIL/FRA VINTERBEITESONE 5

1. Innledning og bakgrunn

Øyfjellet Wind AS (ØW) ble meddelt konsesjon for bygging og drift av Øyfjellet vindkraftverk ved NVEs vedtak 13. november 2014. NVEs vedtak ble senere påklaget og klagesaken ble oversendt til Olje og energidepartementet (OED), som i vedtak 16. november 2016 i all hovedsak stadfestet NVEs konsesjonsvedtak.

I vedtak 18. desember 2019 godkjente NVE detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan (MTA-plan) for Øyfjellet vindkraftverk. NVEs vedtak ble senere påklaget og klagesaken ble oversendt til OED, som i vedtak 21. september 2021 stadfestet NVEs vedtak, med enkelte presiseringer tilknyttet forholdet til reindriften og Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt (distriktet).

Som NVE er kjent med, følger det av MTA-planen at ØW i samarbeid med distriktet skal utarbeide en plan (evt. avtale) for flytting av rein gjennom planområdet for vindkraftverket. Denne planen skal godkjennes av NVE. Dersom det ikke oppnås enighet mellom ØW og distriktet om en slik plan, skal saken avgjøres av NVE. Det vises til følgende vilkår i NVEs vedtak om godkjenning av MTA-planen datert 18. desember 2019:

«Adkomst til vinterbeitene i nordvest (vinterbeitesone 5) skal sikres i form av tilrettelegging for flytting gjennom planområdet. Plan for tilrettelegging for flytting gjennom planområdet skal oversendes NVE. Konsesjonær skal legge til rette for at det inngås avtale med Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt om plan for tilrettelegging for flytting gjennom planområdet i anleggs- og driftsfasen. Dersom det ikke oppnås enighet mellom reinbeitedistriktet og konsesjonær skal saken sendes NVE til godkjenning innen 10.03.2020.»

Vilkåret må leses og forstås i sammenheng med OEDs senere vedtak i klagesaken om MTA-planen, se nedenfor. Vi forstår det likevel slik at det med dette foreligger et krav om å utarbeide en slik plan for tilrettelegging for flytting gjennom planområdet som ved uenighet mellom partene skal avgjøres av NVE.

Det følger av OEDs vedtak 21. september 2021 at ØW har ansvaret for å finansiere eventuelle nye anlegg og andre avbøtende tiltak. Distriktet må på sin side avklare de praktiske forhold, herunder gjennom planlegging og omsøking av evt. nye anlegg mv. Det vises til OEDs vedtak på side 11:

«Tilrettelegging for flytting til og fra krever etablering av nye anlegg, utarbeidelse av rutiner og prosedyrer og generelt god kommunikasjon mellom reindriften og vindkraften. Øyfjellet Wind har ansvaret for kostnader forbundet med avbøtende tiltak, både i form av permanente og midlertidige anlegg, foringsutgifter, ekstra gjeting og økt arbeidsinnsats relatert til flytting til og fra vinterbeitesone 5 og ekstra fraktkostnader som følge av vindkraftverket. Tiltakshaver må også dekke rimelige ekstrakostnader knyttet til planlegging og administrasjon i forbindelse med tilpasning til flytting til og fra vinterbeitesone 5, men reindriften medvirkning til planlegging og omsøking av nye anlegg, endring av driftsrutiner og den praktiske flyttingen av rein er helt fundamental for gjennomføring av avbøtende tiltak og en vellykket sameksistens.»

Videre vises det til OEDs vedtak på side 14:

«Departementet mener bruken av vinterbeitesone 5 kan opprettholdes med god planlegging og gjennomføring av avbøtende tiltak, rutiner og dialog. Reindriften medvirkning er viktig for at tiltakene skal fungere. ØW har ansvaret for å finansiere nye anlegg og andre avbøtende tiltak, mens reindriften bør bidra til avklaring av de praktiske detaljene rundt dette.»

I tiden etter at den endelige MTA-planen forelå, har ØW fire ganger invitert distriktet til møte for å diskutere og utarbeide denne planen, men distriktet har dessverre ikke vært interessert i å stille opp på et slikt møte. Det vises til brev til distriktet v/Dalan advokatfirma DA datert 5. oktober 2021, 29. oktober 2021, 2. november 2021 og 5. januar 2022, som også NVE mottok kopi av. Slik saken nå står, vurderer ØW det som mest sannsynlig at NVE må avgjøre saken.

Mellom distriktet og ØW foreligger det to avtaler av hhv. 22. desember 2020 og 11. februar 2022 som også omfatter vårflyttingen 2022. Avtalene innebærer at distriktet bl.a. har forpliktet seg til ikke å påvirke anleggsarbeidene med vindkraftverket denne vinteren/våren. Dette innebærer samtidig at det er avtalt at planområdet ikke skal benyttes til flytting av rein denne våren. Det vises til e-post fra Eolus v/Mathilda Svensson til NVE v/Anne Folstad Hagen 7. mars 2022 hvor avtalene ble oversendt NVE etter forespørsel fra direktoratet.

Bl.a. på grunnlag av distriktets manglende vilje til å samarbeide om en plan for flytting av rein gjennom planområdet for vindkraftverket, har ØW engasjert Naturrestaurering AS til å foreta en utredning av mulige avbøtende tiltak i forbindelse med slik flytting innenfor rammene av den endelige MTA-planen, se vedlagte utredning 18. april 2022. I sin utredning foreslår Naturrestaurering AS også enkelte konkretiseringer av avbøtende tiltak. Dette omfatter tiltak som er direkte knyttet til planområdet for vindkraftverket og til vinterbeitesone 5. Det er også tatt inn et punkt om opprustning av distriktets anlegg på Sjømoen, selv om dette ikke er berørt av vindkraftverket. Naturrestaurering AS er godt kjent med prosjektet og historikken i saken da de også i andre sammenhenger har vært involvert i prosjektet og har vært på befaringer i området, senest i april i år der de også møtte representanter for distriktet.

På bakgrunn av den endelige MTA-planen for prosjektet og utredningen fra Naturrestaurering AS, fremmer ØW nedenfor forslag til alternative avbøtende tiltak som kan inngå i en plan for tilrettelegging for flytting gjennom planområdet. Som nærmere beskrevet under må det gjøres et utvalg blant de foreslåtte avbøtende tiltak som deretter kan inngå i den endelige planen for flytting.

Som det fremgår over, har det vært vanskelig for ØW å få konkrete innspill fra distriktet til en slik plan. I samsvar med MTA-planen sendes derfor saken til NVE for videre behandling og avgjørelse. ØW vil i den forbindelse foreslå at NVE som en del av sin videre behandling av saken oppfordrer distriktet til å komme med innspill til de foreslåtte avbøtende tiltakene i planen samt i utredningen fra Naturrestaurering AS innen en rimelig frist, herunder bør distriktet særlig oppfordres til å ytterligere konkretisere, detaljere og prioritere de avbøtende tiltak basert på sin lokalkunnskap og sine behov.

2. Overordnet om forslagene til avbøtende tiltak

Nedenfor har vi tatt inn oversikter over en rekke alternative tiltak for hhv. høstflyttingen og vårflyttingen. Det understrekes at ØW med dette ikke foreslår at samtlige av de beskrevne tiltakene iverksettes. Det må gjøres en vurdering av hvilke av de foreslåtte tiltak som er mest effektive, og disse tiltakene må legges til grunn for den endelige planen. Hvilke konkrete tiltak som bør settes i verk og innarbeides i den endelige planen bør avklares i den videre behandlingen, blant annet etter innspill fra distriktet.

I OEDs oppsummering i MTA-vedtaket på side 14 heter det:

«Høstflyttingen bør primært skje med bruk av lastebil. Lastebil bør også ha en rolle i vårflyttingen, men omfanget tilpasses forholdene. Tradisjonell driv kan forsøkes når man har mer praktisk erfaring. Bruk av ferge eller etablering av helt nye drivingsleier bør bare vurderes dersom andre metoder viser seg uhensiktsmessige.»

For høstflyttingen skaper vindkraftverket ikke nye utfordringer for flyttingen, som har foregått med lastebil og ferge fra Sjømoen til Hundåla de siste årene. Etableringen av vindkraftverket har imidlertid den effekt at distriktet nå kan velge å kjøre lastebil på internveiene i planområdet og dermed unngå fergetransport. Tiltakene for høstflyttingen er derfor ikke «avbøtende» i relasjon til vindkraftverket, men kan forenkle tilgangen til vinterbeitesone 5 sammenlignet med før. Flere av tiltakene tilknyttet høstflyttingen kan også benyttes om våren.

Utover de tiltak som foranlediges av vindkraftverket, er ØW positivt innstilt til å bidra med et tilskudd til oppgradering av anlegget distriktet har på Sjømoen. Anlegget er gammelt og brukes hvert år, uavhengig av hvilke vinterbeiter som benyttes. Oppgradering av anlegget vil ha generell nytteverdi for distriktet og inngår som en del av kompensasjonen for de ulemper distriktet påføres. Også dette forutsetter at distriktet medvirker. Et eventuelt tilskudd må forankres i en avtale siden det ikke er foranlediget av tiltaket.

Flere av de fysiske tiltakene, som etablering og bruk av permanente og mobile gjerder, forutsetter at distriktet selv bidrar i den praktiske gjennomføringen. Tiltakene vil ikke fungere etter intensjonen hvis distriktet ikke gjør det. Denne typen tiltak bør det derfor fastsettes en finansieringsplikt for, jf. også MTA-vedtaket fra OED. Det innebærer også at NVE må fastsette omfanget av finansieringsplikten for de enkelte tiltakene.

Flere av tiltakene vil ØW selv gjennomføre fysisk, slik som tilpasninger i planområdet, brøyting, kommunikasjon, tilpasning av veier mv. Disse behøver naturligvis ikke en beløpsmessig angivelse fra NVEs side.

Tiltakene nedenfor er basert på MTA-planen og vedtakene fra NVE og OED, og den nærmere vurderingen som er gjort av Naturrestaurering AS i notat 18. april 2022. Vi viser til dette for nærmere begrunnelse og beskrivelse.

Som også nevnt over må det gjøres et utvalg av de avbøtende tiltak som foreslås i det følgende. Disse tiltakene kan deretter inngå i den endelige planen for flytting. På denne bakgrunn er de foreslåtte tiltakene under inndelt i to kategorier:

- (i) «Tilbudt tiltak», dvs. tiltak som etter ØWs vurdering bør inngå i planen for flytting, og
- (ii) «Mulig tiltak», dvs. tiltak som kan vurderes innlemmet i tillegg til de tilbudte tiltak hvis erfaringene man høster etter hvert viser at disse er hensiktsmessige.

OEDs MTA-vedtak forutsetter for øvrig en viss grad av fleksibilitet, herunder slik at det kan gjøres senere justeringer basert på den nærmere praktiske erfaringen med tiltakene.

3. Alternative tiltak for tilrettelegging for flytting av rein gjennom planområdet

3.1 Høstflyttingen

I NVEs MTA-vedtak side 17 heter det:

«(...) NVE legger til grunn at når adkomst- og internveier er etablert, skal flytting foregå med lastebiltransport gjennom planområdet, dersom ikke annet blir avtalt.»

I departementets MTA-vedtak side 12 fremgår følgende om høstflyttingen:

«Østre siida har i senere tid stort sett flyttet til vinterbeite med bruk av lastebil fra Sjømoen. Reinen blir samlet i anlegg på Sjømoen der det også blir tatt ut høstslakt mv, før opplasting med bil. Denne praksisen legger til rette for frakt med bil også til sone 5 via internveiene i vindkrafteket.»

Dette forutsetter følgende:

- *Adkomstveien og de relevante veiene i planområdet må være egnet for dyretransport.*
- *Det må være egnet sted for slipp av rein fra lastbil, for eksempel ved et eller flere steder langs Demmeldalen og ved Sørgardsfjellet.*
- *Ledegjerder for å lede reinen i riktig retning fra slippstedene må vurderes.*

(...)»

Høstflytting. Alternative tiltak		
Tiltak	Lokalitet	Kommentarer
Forenkle transport med lastebil fra Sjømoen Tilbudt tiltak	Sjømoen - Sørgardsfjellet og omegn	ØW sørger for fremkommelighet på veiene i planområdet.
Mobile gjerder der reinen lastes av Tilbudt tiltak	Sørgardsfjellet og omegn	Gjerder er disponible i vindkraftverket/planområdet og kan benyttes der slipp av rein fra lastebil skal skje. ØW dekker utgifter til innkjøp og etablering av gjerder.
Ryddegate i skog Mulig tiltak	Sørgardsfjellet og omegn / Demmeldalen	Dersom det anses hensiktsmessig: Dersom det er tett skog ned fra fjellet og mot vinterbeitesone 5, kan det ryddes en gate gjennom skogen. Behov og omfang avklares med reindriften og grunneier.
Oppgradering av anlegget på Sjømoen	Sjømoen	ØW er positiv til å bidra økonomisk til en oppgradering av distriktets anlegg på

Mulig tiltak		Sjåmoen. Det understrekes at dette ikke har noen direkte sammenheng med etableringen og driften av vindkraftverket, men det vil bidra til å forenkle driften i distriktet generelt. Tilskudd må i så fall forankres i avtale.
--------------	--	---

3.2 Vårflyttingen

Det som er sitert ovenfor fra NVEs MTA-vedtak om høstflyttingen, gjelder også for vårflyttingen.

OED skriver på side 12 i MTA-vedtaket:

«Dersom Hundålvatnet på grunn av usikker is ikke kan benyttes, må reinen enten fraktes eller drives gjennom planområdet, eller fraktes på ferge fra Hundåla. Skal reinen fraktes eller drives gjennom planområdet kan den først flyttes opp langs Hundåla mot Demmeldalen. Behovet for et samlings/skilleanlegg på egnet sted i dette området må vurderes, for å gi større kontroll på dyrene og å kunne skille flokker, samt ha større fleksibilitet med hensyn til videre driv. Dersom reinen fraktes med bil gjennom planområdet, kan den lastes inn på samme sted som den ble sluppet ut, det vil si ved egnet sted for lasting langs veien planområdet ovenfor Demmeldalen eller på Sørgardsfjellet. Behovet for hjelpeanlegg, ledegjerder mv i Demmeldalen må vurderes.»

I dialog med distriktet har det kommet frem at det kan være mulig å benytte en alternativ flyttvei via Eidsåsen (vest for Hundålvatnet). Dette er ikke tatt opp med konsesjonsmyndigheten i selve MTA-prosessen og er derfor ikke omtalt i MTA-vedtakene. Alternativet ble imidlertid nevnt av distriktet i et senere møte med OED 2. desember 2021 og det vises til OEDs vedtak 22. april 2022 (i klagesak om utsatt frist for idriftsettelse for Øyfjellet vindkraftverk) hvor det på s. 2-3 fremgår følgende:

«Utsatt frist for idriftsettelse fra 31. desember 2021 til 31. september 2022 åpner for anleggsarbeid under vårflytting av rein i 2022. Departementet hadde et møte med Jillen-Njaarke 2. desember 2021, der adkomst til og fra vinterbeite den vinteren 2021-22 var et tema. Distriktet opplyser at de må benytte vinterbeitesone 5 denne vinteren. Distriktet viser til at det er inngått en avtale med ØW om den resterende anleggsperioden inkludert 2022, som tilsier at reindriften skal unngå planområdet i denne perioden. I møtet med departementet viste distriktet til at de ville kunne flytte vinterbeitesone 5 uten å trekke igjennom planområdet, ved å benytte lastebil og ferge i høstflyttingen. Videre ble det skissert en vårflytting som innebar at flokken i løpet av vinteren ble trukket sørover langs kysten og at flyttingen over mot sommerbeitene på våren, ble gjennomført fra vest og østover sør for Hundålvatnet. Departementet mener det er positivt at reindriften ser på løsninger som tilpasser driften til anleggsvirksomheten, og finner at dette også kan gi nytte for vurderingene av konkrete løsninger for driftsperioden. Departementet er kjent med at ØW og Jillen Njaarke i februar 2022 har inngått avtale der ØW finansierer ekstrakostnader forbundet med bruk av vinterbeitesone 5 denne vinteren, slik at ulempene med en forlenget anleggsperiode dermed blir kompensert. Departementet finner det derfor ikke nødvendig å vurdere å knytte nye vilkår til fristforlengelsen.»

Eventuelle tiltak knyttet til dette alternativet forutsetter en nærmere avklaring med distriktet. Vi har inntatt noen mulige tiltak tilknyttet dette alternativet til slutt under punktet om vårflyttingen.

Vårflyttingen. Alternative tiltak		
<u>Tiltak</u>	<u>Lokalitet</u>	<u>Kommentarer</u>
Driv over Hundålvatnet		
Vurdere isforhold Tilbudt tiltak	Hundålvatnet	Fagkyndig gjennomfører vurdering av isforhold og avmerker/informerer om evt. utrygge områder. ØW dekker kostnader til dette.
Bruk av lastebil gjennom planområdet		
Bruk av helikopter ved samling av rein Mulig tiltak	Vinterbeitesone 5	ØW dekker nødvendige kostnader til evt. ekstra bruk av helikopter.
Permanent samlegjerde Tilbudt tiltak	Demmeldalen eller Livatnet	For samling av enkeltflokker før videre driv opp Demmeldalen og lastebiltransport. ØW dekker kostnader til etablering av anlegget.
Mobile gjerder (mindre pålastingsanlegg) (tilbudt tiltak) og evt. ekstra vei der reinen lastes opp på lastebil (mulig tiltak)	Sørgardsfjellet og omegn	Bruk av samme anlegg som etablert ved bruk av lastebiltransport i høstflyttingen, eventuelt med utvidelser, se over.
Forenkle transport med lastebil Tilbudt tiltak	Sørgardsfjellet og omegn - Sjømoen	ØW sørger for fremkommelighet på veiene i planområdet.
Mobile gjerder der reinen lastes av Mulig tiltak	Sørsiden av planområdet, f.eks. i Storkvandedalen	Gjerder til hjelp med avlastning av rein etter transport gjennom planområdet før videre driv i terreng.
Driv gjennom planområdet		
Oppsamling før driv Tilbudt tiltak	Demmeldalen	Etablering av samme anlegg som til bruk av lastebiltransport i vårflyttingen, se over. ØW dekker kostnadene til dette.
Fjerne fysiske hindringer	Planområdet	Unngå brøyting/legge ned brøytekanter. Fjerne autovern, bratte skjæringer o.l.

Tilbudt tiltak		som hindrer rein å passere. Gjennomføres av ØW etter innspill fra distriktet.
Redusere forstyrrelser i vindkraftverket Tilbudt tiltak	Planområdet	Redusere menneskelig aktivitet/ferdsel i planområdet under flytting.
Mobile gjerder Tilbudt tiltak	Planområdet	Tilgang på mobile gjerder fra lager i planområdet som kan benyttes til oppsamling, passasje ved flaskehals mv. ØW dekker kostnader ved innkjøp av gjerder.
Foring Mulig tiltak	Planområdet	Ved behov: Tilleggsforing kan benyttes for å holde flokken samlet i forkant av flytting, og for å lede reinen i riktig retning. Tilleggsutgifter dekkes av ØW.
Bruk av alternativ flyttelei via Eidsåsen (eventuelt)		
Oppsamlingsanlegg Mulig tiltak	Hestdalen og omegn	Et anlegg for oppsamling av rein kan vurderes etablert ved egnet utgangspunkt for driv. ØW dekker kostnader til dette.
Skogrydding mv. Mulig tiltak	Eidsåsen	Rydegate gjennom skog kan vurderes for driv ned bratte områder mot sørenden av Hundålvatnet. ØW dekker kostnader til dette.
Foring Mulig tiltak	Generelt	Ved behov: Tilleggsforing kan benyttes for å holde flokken samlet i forkant av flytting, og for å lede reinen i riktig retning. Tilleggsutgifter dekkes av ØW.

3.3 Øvrige tiltak

Øvrige tiltak	
Tiltak	Kommentarer
Etablering av rutiner for kommunikasjon og koordinering mellom partene	I søknaden til NVE om godkjenning av MTA-plan datert 7. mai 2019, ble det for driftsfasen foreslått at det etableres rutiner for informasjonsutveksling, oppdatering og læring mellom partene. Det ble foreslått at distriktets utgifter til deltakelse på møter mv. dekkes av ØW i denne forbindelse. Den nærmere konkretisering av dette må skje i samråd med distriktet, jf. også NVEs og OEDs vedtak i MTA-prosessen.

Kostnadsdekning og betalingsplan	Som det fremgår over, påtar ØW seg å dekke merkostnader for distriktet i forbindelse med gjennomføringen av de avbøtende tiltak, jf. også OEDs vedtak 21. september 2021 hvor det fremgår at ØW har ansvaret for å finansiere evt. nye anlegg og andre avbøtende tiltak i denne forbindelse. Den nærmere konkretisering av kostnadsdekningen, evt. en betalingsplan, må skje i samråd med distriktet eller fastsettes av NVE.
----------------------------------	--

* * *

ØW deltar gjerne i et møte med distriktet om saken, jf. tidligere forsøk, evt. der NVE også deltar.

Med vennlig hilsen
Advokatfirmaet Haavind AS

Jøran Sandvik
Advokat

Kopi:

Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt v/ adv. Pål Gude Gudesen

Olje- og energidepartementet

Vedlegg:

Utredning fra Naturrestaurering AS, datert 18. april 2022